

prof. dr hab. Alicja Panasiewicz
Instytut Sztuki i Designu
Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie

Kraków, dnia 13.05.2026

Recenzja pracy doktorskiej mgr Artura Wąsowicza
pt. „*Pulsary*” - *wibracja strukturalna i fakturalna*
na przykładzie moich obiektów ceramicznych

Sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym na Wydziale Sztuki
Uniwersytetu Radomskiego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu

Promotor: dr hab. Mariusz Dański, prof. URAD

Część I - ocena szczegółowa dorobku twórczego i artystycznego mgr Artura Wąsowicza

Urodzony w Jedlińsku w woj. mazowieckim, ukończył Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Brandta w Radomiu na specjalności ceramika, by później kontynuować zainteresowania studiując na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych (licencjat i magisterium) na Wydziale Sztuki Politechniki Radomskiej. W 2011 r. otrzymał dyplom z wyróżnieniem w pracowni rzeźby oraz dwa aneksy: w pracowni malarstwa i pracowni grafiki warsztatowej. Pracuje na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Radomskiego, najpierw jako stażysta i pracownik naukowo-techniczny, a od 2017 r. na stanowisku dydaktycznym. Poszerzył swoje kompetencje jako animator w Grójeckim Ośrodku Kultury, a doświadczenia z pracy z dziećmi i młodzieżą wykorzystuje w projektach uczelnianych: Uniwersytet Dzieci i Młodzieży oraz Nauka przez zabawę. Prowadzi także działalność komercyjną jako projektant dekorów ceramicznych a wcześniej jako pracownik promocji w Urzędzie Miasta Radomia.

Jego praca dydaktyczna koncentruje się na zagadnieniach formy i przestrzeni; prowadzi zajęcia z rzeźby, ceramiki i intermedii. Szczególną uwagę przywiązuje do znajomości materiałów oraz technologii, co jest niezwykle istotne dla procesu dydaktycznego na kierunkach artystycznych. Angażuje się w działalność organizacyjną na macierzystej Uczelni, w tym kuratorowanie, organizację i aranżację wystaw w Galerii Akademickiej Pentagon oraz w Galerii Akademickiej Rogatka.

Według przedstawionego spisu osiągnięć od czasu studiów ukończonych w 2011 roku prezentował swoje prace w 4 wystawach indywidualnych (3 dotyczyły formy, struktury i koloru) i brał udział 5-ciu wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Znaczną częścią jego dorobku stanowią małe formy rzeźbiarskie realizowane na zamówienie instytucji publicznych (statuetka honorowa „Jedliński Raczek”, tablica pamiątkowa w CSWS Elektrownia w Radomiu, statuetka dla Służby BHP) oraz pomniejsze, Biżuteria na II Biennale Małej Formy Ceramicznej w Wejherowie, zdobyte wyróżnienia na wystawach konkursowych oraz otrzymanie stypendium MNiSW w 2011 r.

W swoim dorobku prezentuje prace związane z rzeźbą, ceramiką i rysunkiem; obszarem jego zainteresowań pozostają również grafika warsztatowa oraz cyfrowa. Choć dorobek doktoranta nie należy do szczególnie rozbudowanych, a większość realizacji prezentowana była w ramach wystaw zbiorowych, oceniam go pozytywnie. Na uwagę zasługuje konsekwentnie rozwijana postawa twórcza oraz wyraźne przywiązanie do warsztatu ceramicznego, stanowiącego istotny i rozpoznawalny element jego praktyki artystycznej.

Konkluzja I

Po uważnym zapoznaniu się z twórczością, dorobkiem artystycznym i organizacyjnym mgr Artura Wąsowicza oceniam je pozytywnie i stwierdzam, że zarówno jakość artystyczna jak i jej zakres spełnia wymogi art. 186 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Część II - ocena pracy doktorskiej mgr Artura Wąsowicza pt. „Pulsary” - *wibracja strukturalna i fakturalna na przykładzie moich obiektów ceramicznych*

Charakterystyka przedstawionej pracy doktorskiej

W skład pracy doktorskiej - części artystycznej - wchodzi następujące obiekty:

- 9 ceramicznych kół - obiektów o średnicy 42 cm, 1-1,5 cm grubości zamontowanych na podobrazdach wykonanych z płyty HDF pokrytej płótnem i zagruntowanych białą farbą emulsyjną w formacie 70x70 cm - obiekty są przeznaczone do ekspozycji bez ram;
- 9 ceramicznych kół - obiektów w formie miniatur o średnicy 15 cm i 0,5 cm grubości zamontowanych na podobrazdach w formacie 30x30 cm, przeznaczonych do ekspozycji bez ramy;
- 3 obiekty przestrzenne w formie półkuli, o średnicy 38 cm i wysokości 19 cm. Pokrywy półkul wykonane zostały z nacinanych płyt MDF w formie reliefu w trzech kolorach: biały, szary i czarny, ekspozycja na postumentach.

Wszystkie obiekty zostały wykonane z technice ceramicznej agatowej w kolorystyce monochromatycznej: biało-czarnej wynikającej z kolorów gliny. Część elementów jest szklwionych.

Część teoretyczna rozprawy doktorskiej składa się ze wstępu i trzech rozdziałów (definicje terminów, opis procesu twórczego, prezentacja prac); został opatrzony przypisami i spisem literatury.

Mgr Artur Wąsowicz całą swoją ścieżkę artystyczno-badawczą ściśle powiązał z technologią ceramiki, co tak obrazowo przedstawił w swojej pracy pisemnej: *Ceramikę tworzą konkretne żywioły, takie jak: woda, ziemia, powietrze i ogień. Z ziemi wydobywa się glinę, która stanowi bazę surowcową. Woda wpływa na plastyczność masy, tworząc materiał podatny na modelowanie i dowolne kształtowanie kreacyjne. Powietrze i ogień, suszą i utrwalaają obiekty ceramiczne. W trwały sposób przez wypał, obiekty zyskują bogatą kolorystykę oraz bardzo wysoką wytrzymałość i niezmienność, zdolne przetrwać setki a nawet tysiące lat. Jednoczesny pierwotny charakter tego materiału i jego wszechstronność, pozwala zastosować go w nowoczesnym wydaniu.*

Proces twórczy autora pozostaje w ścisłej zależności od technologii ceramicznej, która z jednej strony wyznacza ramy jego działań, z drugiej jednak staje się impulsem do poszukiwania nowych środków wyrazu. To właśnie świadome operowanie technologią otwiera go na kolejne możliwości ekspresji, pozwalając przekraczać tradycyjne rozumienie ceramiki jako medium przede wszystkim użytkowym.

Merytoryczna ocena pracy

Zaprezentowany zestaw obiektów ceramicznych charakteryzuje się wysoką precyzją wykonania oraz przemyślanym doбором materiałów. Widoczna jest wyraźna tendencja do redukcji środków formalnych i ograniczenia palety barwnej, co prowadzi do uzyskania syntetycznych, zdyscyplinowanych form. Autor konsekwentnie operuje podstawowymi bryłami, takimi jak koło i sfera, traktując je jako punkt wyjścia dla dalszych rozważań formalnych i wizualnych.

Istotnym elementem prac jest zastosowanie rozwiązań wizualnych przypominających struktury optyczne, nawiązujących do środków wyrazu charakterystycznych dla grafiki warsztatowej, w szczególności w zakresie budowania rytmu, kontrastu i iluzji wibracji. W realizacjach tych dostrzegalne jest również twórcze wykorzystanie doświadczeń autora z innych dziedzin, takich jak grafika, malarstwo czy multimedia, co przekłada się na wielowarstwowość języka formalnego.

Całość cechuje konsekwencja i minimalizm formy, przejawiające się w świadomym ograniczaniu środków wyrazu oraz dążeniu do klarowności kompozycyjnej. Jednocześnie prace operują subtelными niuansami - zarówno w zakresie opracowania powierzchni, jak i relacji między elementami graficznymi, gdzie istotną rolę odgrywa kontrast pomiędzy pełnią a pustką.

W realizacjach widoczne są także echa doświadczeń komercyjnych i projektowych, przejawiające się w wysokiej precyzji wykonania oraz dbałości o detale, zarówno na poziomie estetycznym, jak i technicznym czy konstrukcyjnym. Każdy element został dopracowany z dużą starannością, co wzmacnia profesjonalny charakter prezentowanych prac.

Całość tworzy spójną i konsekwentnie zrealizowaną wypowiedź artystyczną, w której poszczególne obiekty układają się w przemyślaną, jednolitą ekspozycję.

W przedstawionym do oceny zestawie prac dyplomowych została wykorzystana technika agatowa, tzw. agatware, określana również jako technika marmurkowa. Posiada długą i dobrze udokumentowaną historię; jej początki sięgają Chin już VI wieku, skąd została przeniesiona do Europy około XII wieku, by osiągnąć szczególną popularność w XVIII stuleciu jako metoda zdobienia ceramiki użytkowej. Nie jest to zatem technika nowatorska, a jej współczesne zastosowania wciąż najczęściej pozostają związane z obszarem ceramiki stołowej i dekoracyjnej. W tym kontekście wybór tej technologii przez doktoranta, choć uzasadniony formalnie, nie został wystarczająco osadzony w aktualnym dyskursie sztuki współczesnej.

Niepokój budzi fakt, że Artur Wąsowicz w dysertacji koncentruje się niemal wyłącznie na własnych dokonaniach, pomijając szersze rozpoznanie środowiska artystycznego. Brakuje odniesień do współczesnych twórców wykorzystujących ceramikę, w tym technikę agatową, jako medium wypowiedzi artystycznej. Tymczasem istnieje szereg artystów, którzy podejmują tego rodzaju działania - przykładem może być Natalia Kopytko, której praktyka artystyczna pokazuje, że materiał ten może funkcjonować w znacznie bardziej złożonych i konceptualnie rozwiniętych strategiach. Brak takich odniesień utrudnia umiejscowienie pracy doktoranta w kontekście współczesnych tendencji artystycznych i osłabia jej potencjał interpretacyjny.

Wątpliwości budzi również nadmierne skupienie autora na materiale i technologii kosztem warstwy ideowej. Deklarowana inspiracja zjawiskiem pulsarów nie znajduje przekonującego przełożenia na język formy ani na poziom znaczeniowy prac. Relacja pomiędzy kosmicznym fenomenem a ceramicznymi obiektami pozostaje niejednoznaczna i niewystarczająco uzasadniona, co sprawia, że realizacje te funkcjonują głównie w obrębie estetyki i

dekoracyjności. W efekcie obiekty, mimo swojej poprawności formalnej i technologicznej, nie wykraczają wyraźnie poza sferę ceramiki dekoracyjnej.

W pracy doktorskiej, opisie dzieła brakuje precyzyjnego opisu zastosowanej technologii. Pomimo szczegółowych rozważań na temat struktury i faktury, autor nie podaje konkretnych informacji dotyczących rodzaju i kolorystyki użytych glin, typów szkliw ani przesłanek stojących za wyborem określonej palety barwnej. Tego rodzaju braki utrudniają pełną ocenę warsztatu oraz intencji twórczych. Przykładowo, obecność niedoskonałości w niektórych szkliwach - takich jak pęcherze czy nierówności powierzchni - pozostaje niejednoznaczna: nie wiadomo, czy są one świadomym zabiegiem artystycznym, czy raczej efektem niedoskonałości technologicznych.

Konkludując należy stwierdzić, że zaprezentowany zestaw prac jest poprawny pod względem wykonania i spełnia podstawowe kryteria technologiczne. Jednocześnie jednak odczuwalny jest brak wyraźnego eksperymentu - zarówno w zakresie pracy z materiałem, jak i w obszarze procesu twórczego. Można przypuszczać, że dalszy rozwój artystyczny Doktoranta, być może już po uzyskaniu stopnia doktora, przyniesie większą otwartość na poszukiwania, eksperyment oraz budowanie bardziej złożonych i świadomych strategii artystycznych.

Doktorant wyznaczył sobie zagadnienia, które próbował rozwiązać oraz zobrazować w przewodzie doktorskim:

- *wpływ działań fakturalnych i strukturalnych na obiekt ceramiczny,*
- *stopień oddziaływania efektu wibracji wizualnej i strukturalnej na obiekty ceramiczne i rzeźbiarskie,*
- *wpływ technologii ceramicznej na końcowy efekt wizualny obiektu,*
- *możliwość niestandardowego i nowatorskiego działania z materiałem ceramicznym, jako głównym medium wykorzystanym do zobrazowania tematyki rozprawy,*
- *wpływ i zależność wielkości obiektu na intensywność oddziaływania formy i obiektu na odbiorcę,*
- *oddziaływanie obiektu na daną przestrzeń otwartą lub zamkniętą.*

Doktorant deklaruje, że - analogicznie do zjawiska pulsarów - prezentowane obiekty *wysyłają sygnał wizualny, komunikując się z odbiorcą*, a ich przekaz pozostaje zróżnicowany, lecz spójny dzięki zastosowaniu jednolitych środków formalnych. Chociaż koncepcja ta stanowi interesującą próbę przeniesienia metafory z obszaru nauk ścisłych na grunt działań artystycznych, a także wskazuje na ambicję budowania relacji między obiektem a percepcją widza, to w obecnym kształcie pozostaje ona na poziomie deklaratywnym i nie zostaje wystarczająco pogłębiona ani rozwinięta w dalszej części dysertacji.

Odczuwalny jest wyraźny niedosyt wynikający z braku odniesienia do szerszego kontekstu sztuki współczesnej. Autor nie podejmuje dialogu z aktualnymi praktykami artystycznymi, nie przywołuje przykładów twórców działających w obszarze ceramiki ani pokrewnych mediów, co utrudnia osadzenie jego realizacji w istniejącym polu artystycznym. Brakuje również wskazania potencjalnych inspiracji, analogii czy punktów odniesienia, które pozwoliłyby określić, czy prezentowane prace wpisują się w określone tendencje, czy też stanowią wobec nich świadomą alternatywę.

Podobnie problematyczny jest brak odniesień do teorii sztuki współczesnej. Autor nie podejmuje próby interpretacji własnych działań w świetle istniejących koncepcji estetycznych czy percepcyjnych, ani nie formułuje własnej, bardziej rozbudowanej strategii artystycznej. W efekcie używane pojęcia - choć nośne i potencjalnie inspirujące - nie zostają dostatecznie ugruntowane ani przeanalizowane.

Dotyczy to zwłaszcza kluczowych terminów, takich jak *pulsary* i *wibracje*, które pełnią rolę centralnych kategorii pojęciowych pracy. Ich definicje mają charakter raczej opisowy i metaforyczny, natomiast brakuje pogłębionej refleksji nad ich funkcjonowaniem w obrębie języka sztuki oraz ich potencjalnym znaczeniem w kontekście percepcji wizualnej. Przywołany fragment, w którym autor odnosi wibrację do *sygnału świetlnoradiowego wysyłanego przez pulsary w przestrzeń kosmiczną*, wskazuje na próbę budowania analogii, jednak nie zostaje ona rozwinięta w kierunku analizy wizualnej ani teoretycznej.

W konsekwencji dysertacja nie zawiera wystarczająco pogłębionych analiz - zarówno na poziomie wizualnym, jak i pojęciowym. Opisy efektów artystycznych nie jest poparty szerszą refleksją nad ich mechanizmami oddziaływania ani nad ich miejscem w dyskursie współczesnej sztuki. Powoduje to, że interesująca i potencjalnie wartościowa koncepcja komunikatu wizualnego oraz „wibracyjności” obiektów pozostaje częściowo niewykorzystana na poziomie interpretacyjnym.

Pomimo powyższych uwag, na podstawie przedstawionego zestawu obiektów stanowiących pracę Artura Wąsowicza stwierdzam, że założone cele zostały w częściowo osiągnięte.

Ocena formalnej strony pracy

Forma przedstawionych prac artystycznych opiera się na wykorzystaniu klasycznych, doskonałych form geometrycznych - koła oraz (pół)sfery. Wybór tych kształtów należy uznać za ambitny i wymagający, ponieważ - mimo ich pozornej prostoty - stanowią one jedno z trudniejszych wyzwań formalnych, z którymi mierzy się wielu artystów. Doktorant podejmuje to wyzwanie świadomie, traktując geometrię jako podstawowy porządek organizujący kompozycję oraz jako punkt wyjścia do dalszych rozważań wizualnych.

Autor w swojej pracy posługuje się pojęciem *sygnału wizualnego*, który budowany jest poprzez zróżnicowane natężenie wibracyjności, koloru oraz struktury. Komunikat wizualny konstruowany jest w sposób zdyscyplinowany - poprzez ograniczenie środków wyrazu, redukcję palety barwnej oraz minimalizm formy - przy jednoczesnym zachowaniu bogactwa wzorów i subtelnych różnic powierzchniowych. Wzory te wynikają zarówno z właściwości samego materiału, jakim jest glina, jak i z procesu technologicznego, w tym wypalania oraz autorskich metod opracowania mas ceramicznych.

Zastosowane rozwiązania technologiczne są efektem długotrwałych eksperymentów oraz świadomego, kreatywnego podejścia do modelowania, szkliwienia, stosowania barwników i dodatków, a także kontroli procesu wypału. W rezultacie powstały obiekty o wysublimowanej jakości wizualnej, w których faktura optyczna przywodzi na myśl strukturę agatu. Szczególnie istotne są podziały strukturalne w obrębie form kołowych - zarówno w kompozycjach płaskich, jak i w formach półkulistych - które nawiązują do tradycji abstrakcji geometrycznej, w tym do rozwiązań charakterystycznych dla łódzkiej szkoły abstrakcji geometrycznej. Nacięcia na płytach wierzchnich półkul to wyraźne podziały płaszczyzny, operowanie linią prostą oraz kontrastem ostrych kątów, co wprowadza porządek i dyscyplinę formalną.

Pomimo operowania powtarzalnym motywem koła oraz prezentowania obiektów w układach szeregowych, prace nie sprawiają wrażenia monotonnych. Przeciwnie - różnorodność kompozycji oraz bogactwo opracowania powierzchni skłaniają odbiorcę do uważnej kontemplacji detali. Zróżnicowanie faktur - od chropowatych i matowych, poprzez połyskliwe, aż po reliefowe i gładkie - buduje wielowymiarowość odbioru i wzmacnia efekt wizualny.

Na uwagę zasługuje również deklarowana przez autora intencja operowania *płaskim kolorem* i kompozycją, pomimo przestrzennego charakteru form. Stanowi to interesującą opozycję wobec bardziej rozbudowanych, ekspresyjnych działań agatowych i wskazuje na świadome poszukiwanie równowagi pomiędzy przestrzennością a płaszczyznowością.

Przyjęta strategia twórcza wykazuje także pokrewieństwo z praktykami charakterystycznymi dla grafiki warsztatowej, gdzie to właśnie warsztat i technologia w znacznym stopniu determinują ostateczny efekt wizualny, jednocześnie otwierając pole do dalszych eksperymentów. W tym kontekście działania doktoranta można uznać za konsekwentne i spójne, a zarazem osadzone w świadomej refleksji nad relacją między technologią a formą artystyczną.

Przedstawione analiza, pomimo uwag, świadczy o tym, że Artur Wąsowicz dokonuje świadomych artystycznych wyborów, zarówno realizując projekty plastyczne jaki podejmując tematy prac badawczych. Wypracował własny język wypowiedzi artystycznej wykorzystujący tradycyjne metody i narzędzia warsztatu ceramika. Nadal potrafi on wytwarzać prace oryginalne, takie, które przyciągają uwagę widza.

Stwierdzam, że Doktorant w pracy doktorskiej pt. *„Pulsary” - wibracja strukturalna i fakturalna na przykładzie moich obiektów ceramicznych* zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, wymagające specjalistycznej wiedzy i umiejętności, wykazał ogólną wiedzę teoretyczną w danej dyscyplinie artystycznej, a ponadto posiada umiejętności do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej.

Konkluzja II

Pracę doktorską mgr Artura Wąsowicza oceniam pozytywnie i stwierdzam, że zarówno jakość artystyczna jak i zakres spełnia wymogi art. 186 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Wnioskuje do Rady Wydziału Sztuki Uniwersytetu Radomskiego o przyznaniu Arturowi Wąsowiczowi stopnia doktora w dziedzinie sztuka w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Alina Pancerlewska